

Мұхтар Шаханов

«Желтоқсан эпопеясы»

Орындаған: Байданова Г.
Тексерген: Тебегенова А.

- 1942жылы 2шіледеде дүниеге келген.
- Оңтүстік Қазақстан облысы, Төле би ауданы, Қасқасу селосы — қазақ ақыны, драматург.

Өмірбаяны

- Шымкент педагогикалық институтын бітірген (1969).
- "Оңтүстік Қазақстан" (1960-65)
- "Лениншіл жас" (1965-70) газеттерінде
- республикалық телевизия, радио редакцияларында (1971-75) істеді.
- 1976 жылдан Қазақ КСР Министрлер Кеңесінің баспа, полиграфия және кітап саудасы жөніндегі мемлекеттік комитетінде бөлім бастығы.
- «Жалын» альманахының (1984) бас редакторы
- «Жалын» журналының бас редакторы (1986)
- 1993-2003 жж. Қазақстан Республикасының Қырғыз Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметінде болды.
- 2004 – 2007 жылдары ҚР Парламенті Мәжілісінің депутаты.
- "Жалын" журналының бас редакторы, әлем ойшылдарының басын біріктіретін "XXI ғасыр және Руханият" атты халықаралық элита клубының Президенті.
- Қазіргі уақытта Жалын журналының бас редакторы.

Еңбектері:

- Алғашқы өлеңі ("Сырдария") 1959 жылы жарияланды.
- Тұңғыш өлеңдер жинағы ("Бақыт") 1966 жылы жарық көрді.
- "Балладалар" (1968)
- "Ай туып келеді" (1970)
- "Қырандар төбеге қонбайды" (1974)
- "Сенім патшалығы" (1976) атты кітаптары шықты.

Өлеңдер мен балладалары:

- "Эверестке шығу"
- 'Ғашықтық ғаламаты'
- 'Еркектер жыры'
- 'Әйелдер'
- 'Сұлулықты сезіну немесе Ғабиден Мұстафинмен қарттық жайлы әңгіме'
- "Арман"
- 'Шың басындағы оқиға'
- 'Алтын, күміс және қалайы'
- 'Жайықпен жүздескенде'
- "Байқаймысың"
- 'Жалын'
- 'Жанерке'
- Достық өлкесінің заңы
- 'Жігерлендіру немесе өзін бақытсызбын деп есептеген жігітке жауап'
- 'Өлеңдер'

Марапаттары:

- Қырғыз Республикасының халық ақыны (1994)
- Қазақстан Республикасының Халық жазушысы (1996)
- Біріккен Ұлттар Ұйымының Қоршаған Орта Бағдарламасы сыйлығының лауреаты
- Түрік Республикасының «Түрік дүниесіне қызметі үшін» халықаралық сыйлығының лауреаты
- Қырғыз Республикасының халықаралық "Руханият" сыйлығының лауреаты
- түрік дүниесі жазушылар бірлестігінің "Шахрияр" сыйлығының лауреаты
- ЮНЕСКО-ның "Боорукер" клубы сыйлығының иегері.
- "Жазагер жады космоформуласы" шығармасы үшін Калифорния Ғылым индустрия, білім және өнер академиясының А.Эйнштейн атындағы алтын медалі (2002)
- Түркияның Гебзе қаласында "Түркі тілдес халықтар арасындағы ең үздік әлем ақыны" сыйлығы берілген (2002).
- Түркия, Әзірбайжан, Солтүстік Кипр мемлекеттері тағайындаған «Түрік әлеміне сіңірген ерен еңбегі үшін» атағының иегері (2006).
- Осы жылы Америка өмірбаян институты белгілеген 2005 жылдың "Жыл адамы" атағы берілді.
- Мұхтар Шаханов "Оңтүстік Қазақстан облысының құрметті азаматы".
- М.Шаханов — Қазақстан Ленин комсомолы сыйлығының лауреаты (1972).
- "Тың және тыңайған жерлерді игергені үшін"
- "Еңбектегі ерлігі үшін" медальдармен марапатталған.
- жиырмадан астам шет елдік академиялардың, университеттердің құрметті докторы, профессоры.
- «Нобель» сыйлығының 100 жылдығына орай Тамбов қаласында өткен «Нобель» сыйлығы лауреаттары мен нобелшілердің халықаралық конгресінде «Нобель» ақпарат орталығы, «Нобель» қоры, Ресей жаратылыс ғылымдары академиясы бірлесіп бекіткен «Нобельдің Алтын медалімен» марапатталды.

«ЖЕЛТОҚСАН ЭПОПЕЯСЫ» – қазақ қасіретінің көркем тарихы

- М.Шахановтың романы «Желтоқсан эпопеясы» деп аталғанымен мәселе тек 1986 жылы желтоқсан айында болған көтеріліспен шектелмейді. Жазушының «Рух пен ыза дауылы немесе ғасырлар қойнауынан атылған оқ» айдар таққан екінші тарауында ғана емес, осы тараушаға атау болған сарын шығарманың өң-бойынан тұтас көрінеді. Қазіргі таңда аксиомаға айналған нәрсе – Желтоқсан көтерілісі Қазақстан басшылығына Г.В. Колбиннің келуінен туындаған наразылық емес, ол 300 жылға жуық орыс отаршыларының езгісіне қарсы бағытталған, ақын тауып айтып отырған «ғасырлар

Желтоқсан эпопеясы:

Авторы:

- Мұхтар Шаханов

Қамтылған
тақырып:

- бұл шығарма 1986-1991 жылдардағы тәуелсіздік үшін күрес туралы

Бөлімдері:

- 1.М.Горбачевтің тағы да амалсыз шегінуі.
- 2.Алматы қаласының жастарына
- 3.Сахаровтың айбыны мен шуағы
- 4.Дүрбелең

Желтоқсан эпопеясы кітабы

- **Әдеби тектері:** композицияға, сюжетке құрылған шығарма.
- **Композиция-құрамдас бөліктері** бірлікте ұштастырылған, бір-біріне және жалпы мүддеге бағындырылған мақсатты көркем құрылым.
- **Сюжет-өзара жалғасқан**
- **Жанры - эпопея**

«Желтоқсан эпопеясының» жетістігі

- Ұлттық сипаттың, мүдденің, рухтың алдыңғы қатарға шығуы. Аталмыш өлеңмен жазылған романдарда әлеуметтік қасиет - құндылықтар, этикалық аспектілер арқау болса, деректі роман тарихи-саяси аспектіде жазылған.
- Деректі романды тұтастай алғанда М.Шаханов еңбектеріне тән тағылымдық, танымдық, тәрбиелік әсері мол.

□ Назарларыңызға
рахмет!!!